

TURUN ARKKIHIIPPAKUNNAN
TUOMIOKAPITULI
Hämeenkatu 13 PI 60
20501 Turku
puh. 02-2797000
fax 02-2797001

Päätös n:o 8/2005
Päivämäärä 1.6.2005
Diaarionumero 508/43/05

ASIA

Pappia koskeva kurinpitomenettely

KURINPITOVAATIMUKSEN ESITTÄJÄ

Turun arkkhiippakunnan kurinpitoasiamies Ari Liikanen.

VASTAAJA

Pastori Sakari Korpinen.

ASIASSA SUORITETUT TOIMENPITEET

1. Arkkipiispa Paarma on 11.5.2004 pidetyssä tuomiokapitulin istunnossa saattanut tuomiokapitulin tietoon pastori Sakari Korpisen menettelyn Mellunmäen seurakuntakodissa. Kysymys on ollut Mellunmäen seurakunnassa sattuneesta tapahtumasta, jossa Helsingin hiippakunnan piispa Eero Huoviselle oli pastori Juhana Pohjolan ja pastori Sakari Korpisen toimesta ilmaistu, ettei piispa ollut tervetullut Herran pyhälle ehtoolliselle siinä jumalanpalveluksessa, johon hän muutoin osallistui.

Arkkipiispa on lisäksi saattanut tuomiokapitulin tietoon epäilyä siitä, että pastori Korpinen oli kieltäytynyt jakamasta Herran pyhää ehtoollista naispuoliselle kirkkoherralle Rengon seurakunnassa.

2. Tuomiokapituli pyysi 11.5.2005 arkkipiispan ilmoituksen johdosta Korpisen selityksen. Selityksessään Korpinen on todennut, ettei hän ollut toimittanut kyseisessä Mellunmäen seurakunnan tilaisuudessa ehtoollista, vaan oli ollut avustamassa ehtoollisen jakamisessa. Edelleen hän on todennut, ettei hän ole ollut Rengon kirkkoherran kanssa samassa jumalanpalveluksessa eikä siten kieltäytynyt antamasta ehtoollista hänelle. Hän oli kyllä käynyt pastoraalisen puhelinkeskustelun, jossa oli käsitelty vallitsevia opillisia erimielisyyksiä ja sen seurauksia kirkossamme.

3. Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli on toimittanut arkkhiippakunnan tuomiokapitulille 26.5.2004 päivätyn kirjeen, joka oli otsikoitu pappia koskevaksi kanteluksi. Kirjeen liitteenä olevaan Rengon kirkkoherra Soili Juntumaan kirjeeseen viitaten Tampereen tuomiokapituli on todennut, että Luther-Säätiö oli järjestänyt Rengon seurakunnan alueella säännöllisesti omia kokouksiaan ja messuja erään seurakunnan luottamushenkilön kotona ns. kotikirkossa. Kirkkoherra oli saanut kuulla tapahtumista sattumalta. Ehtoollisen viettämiseen ei ole ollut kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:n 2 momentin tarkoittamaa tuomiokapitulin lupaa. Ehtoollisen vieton hoitaneet papit Sakari Korpinen ja Juhana Pohjola eivät ole pyytäneet tapahtumille myöskään sanotun pykälän 3 momentin tarkoittamaa kirkkoherran valvontaa.

Tampereen tuomiokapituli totesi edelleen, että kirkkoherra oli tarjoutunut valvomaan ehtoollisen marraskuussa 2003, mutta aikoessaan itse saapua ehtoolliselle Sakari Korpinen oli suhtautunut ajatukseen epävästisti. Kirkkoherra oli silloin ilmoittanut, ettei hän anna ehtoollista-

pahtumalle lupaa. Samansisältöisen vastauksen kirkkoherra oli saanut tammikuussa 2004 Juhana Pohjolalta.

Tampereen tuomiokapituli on todennut, että Korpinen ja Pohjola olivat toistuvasti viettäneet Herran pyhää ehtoollista Rengon seurakunnan alueella paikassa, johon ei ole tuomiokapitulin lupaa eikä edes tilapäistä kirkkoherran valvontaa ja lupaa. Ehtoollistapahtuma ei ole ollut kaikille seurakuntalaisille avoin, kuten kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 § edellyttää.

Tampereen tuomiokapituli on saattanut asian tiedoksi niille hiippakunnille, joiden papistoon Korpinen ja Pohjola kuuluvat.

4. Tuomiokapituli pyysi Korpisen selityksen Tampereen tuomiokapitulin kantelun johdosta. Selityksessään hän toteaa, että tilanne yksipappisessa Rengon seurakunnassa kärjistyi noin kaksi vuotta sitten, kun seurakuntaan valittiin naiskirkkoherra. Monet seurakunnan jäsenet ja luottamushenkilöt eivät omantuntonsa tähden ole hyväksyneet uutta virkaratkaisua kirkossamme. Näin he tässä tilanteessa kokivat suurta kodittomuutta omassa seurakunnassaan. Tässä kriisitilanteessa oltiin yhteydessä pastori Juhana Pohjolaan ja pyydettiin tulemaan pitämään kotiseuroja. Tähän hengelliseen avunpyyntöön hän ei voinut olla vastaamatta.

Korpinen toteaa edelleen, että koska jotkut seurakuntalaiset omantuntonsa tähden olivat joutuneet vetäytymään pois seurakuntansa messuista, niin he toivoivat, että Suomen Luther-säätiön pastorit myös voisivat jakaa heille ehtoollisen. Siksi nämä seurakuntalaiset, joista osa kuuluu seurakuntaneuvostoon, olivat useaan otteeseen pyytäneet saada kirkkoa käyttöön, jotta siellä voitaisiin viettää säännöllisesti vanhan virkajärjestyksen mukainen messu, mutta siihen ei ole suostuttu. Tästä syystä erään iäkkään naisen kotona aloitti pastori Juhana Pohjola sekä myöhemmin pastori Sakari Korpinen toimittamaan hyvän luterilaisen järjestyksen mukaan Herran Pyhän Ehtoollisen noin kerran kuukaudessa. Miten he olisivat voineet jättää heidät ilman kristityn matkaevästä?

5. Hankittuaan asiassa piispa Eero Huovisen lausunnon ja kirjallista selvitystä, tuomiokapituli päätti 1.9.2004 lähettää asiakirjat kirkkolain 23 luvun 5 §:n nojalla kurinpitoasiamiehelle mahdollisia toimenpiteitä varten.

6. Kurinpitoasiamiehen pyydettyä tuomiokapitulia toimittamaan asiassa kirkkolain 23 luvun 5 §:n tarkoittaman valmistavan tutkinnan, tuomiokapituli määräsi 16.9.2004 hiippakunnan tutkinta-asiamies Pekka Soinin toimittamaan asiassa sanotun valmistavan tutkinnan. Tutkinnassa on kuultu piispa Huovista, kirkkoherra Juntumaata sekä pastori Sakari Korpista.

Tutkinnan valmistuttua tuomiokapituli päätti 5.1.2005 lähettää valmistavan tutkinnan asiakirjat kurinpitoasiamiehelle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Kurinpitoasiamies on saattanut 11.2.2005 päivätyn kurinpitovaatimuksen ja asiakirjat tiedoksi Korpiselle 14.2.2005, jolloin kurinpitoasian on kirkkolain 23 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla katsottava tulleen vireille.

KURINPITOASIAMIEHEN VAATIMUS

Kurinpitoasiamies on kirkkolain 23 luvun 9 §:n nojalla vaatinut vastaajan erotettavaksi pappisviran toimittamisesta vähintään yhdeksi (1) ja enintään kuudeksi (6) kuukaudeksi vastoin pappisviran virkavelvollisuuksia toimimisen vuoksi.

Perusteluina kurinpitoasiamies on todennut seuraavaa:

1. Ehtoollisten epäämiset

Suomen Luther-säätiössä työskentelevä pastori Sakari Korpinen on marraskuussa 2003 ilmoittanut puhelimitse kirkkoherra Soili Juntumaalle, ettei tule antamaan Juntumaalle ehtool-

lista, mikäli Juntumaa osallistuu Rengossa ns. kotikirkossa ehtoollisjumalanpalvelukseen. Korpinen on ilmoittanut, että Juntumaan osallistuminen olisi vain teatteria ja lisäksi tarpeetonta, jos Juntumaa on ollut jo kyseisenä aamuna jumalanpalveluksessa Rengon kirkossa. Korpisen ilmoitus on perustunut siihen, että hän ei hyväksy naispappeutta. Juntumaa on Korpisen ilmoituksen vuoksi jättänyt osallistumatta jumalanpalvelukseen.

Pastori Sakari Korpinen on, yhdessä pastori Juhani Pohjolan kanssa, Mellunmäen seura-kuntakodissa 14.3.2004 pyytänyt piispa Eero Huovisen sakastiin ja toivonut, ettei Huovinen osallistuisi ehtoolliselle. Keskustelussa Korpinen (ja Pohjola) ovat tuoneet esille naispappeutta koskevan kirkolliskokouksen pöytäkirjan ja ovat pyytäneet, ettei Huovinen osallistumalla ehtoolliselle asettaisi heitä "liian vaikeaan asemaan". Huovinen on kertonut, vaikkei hänelle esitetty suoraa kieltoa, että asiallisesti kyse oli ehtoollisen epäämisestä. Huovinen on osallistunut jumalanpalvelukseen, mutta Korpisen (ja Pohjolan) ilmoituksen vuoksi jättänyt osallistumatta ehtoolliselle.

Korpinen on valmistavassa tutkinnassa sekä julkisesti ilmoittanut, vedoten kirkolliskokouksen vuoden 1986 virkaratkaisun yhteydessä hyväksymään lisäpöytäkirjan, ettei hyväksy naispappeutta.

Samalla kun kirkolliskokous hyväksyi kirkkolakiin muutoksen, jolla pappisvirka avattaisiin myös naisille, se hyväksyi myös seuraavan pöytäkirjan: "Myös niillä kirkon jäsenillä ja viranhaltijoilla, jotka suhtautuvat torjuvasti pappisviran avaamiseen naisille, tulee edelleen olla kirkossamme toiminnanvapaus ja mahdollisuus tulla vihityksi ja nimitetyksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eri virkoihin. Kaikki kirkon jäsenet ja viranhaltijat ovat yhdessä vastuussa siitä, että muutoksen aiheuttamat vaikeudet pyritään voittamaan keskinäisen yhteistyön avulla ja kirkon ykseyttä varjellen."

Kirkolliskokouksen vuoden 1986 virkaratkaisun yhteydessä hyväksymä lisäpöytäkirja ei kuitenkaan ole juridinen omantunnonklausuuli. Pöytäkirjan tarkoituksena on ollut kehottaa pappisviran haltijoita, seurakunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä yhteistyöhön kirkon ykseyden varjelemiseksi. Pöytäkirjalla ei ole annettu kenellekään seurakunnan viranhaltijalle tai pappisviran haltijalle oikeutta syrjiä naispappeutta.

Perustuslain 11 §:n, kirkkolain tai muunkaan lainsäädännön perusteella ei pappisviran haltijalle ole annettu oikeutta kieltäytyä pappisviran velvollisuuksien suorittamisesta vakaumukseen vedoten.

Kirkkolain 5 luvun 1 §:n mukaan kirkossa on pappisvirka evankeliumin julistamisesta ja sakramenttien jakamisesta varten. Pappisvirka saadaan papiksi vihkimisessä. Kirkkojärjestyksen 5 luvun 1 §:n mukaan papin erityisenä tehtävänä on mm. julkisen jumalanpalveluksen toimittaminen ja pyhien sakramenttien jakaminen, joiden tehtävien suorittamiseen pappi pappisvihkimyksessä sitoutuu. Lisäksi pappisvihkimyksessä pappi sitoutuu noudattamaan kirkon lakia ja järjestystä.

Kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 §:n mukaan ehtoolliseen saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen. Ehtoolliselle osallistuminen on siis jokaisen kirkon jäsenen subjektiivinen oikeus, eikä sitä voida kirkkolain tai muunkaan lainsäädännön taikka kirkkojärjestyksen nojalla rajoittaa.

Valmistavasta tutkinnasta ei ilmene, että Korpinen olisi nimenomaisesti evännyt yhtään ehtoollista naispapilta tai naispappeuden kannattajalta. Kurinpitoasiamies katsoo kuitenkin, että pastori Korpisen kirkkoherra Juntumaan ja piispa Huovisen kanssa käydyissä keskusteluissa käyttämät sanavalinnat ovat olleet sisällöltään sellaisia, että Juntumaa ja Huovinen ovat kokeneet ilmoitukset tosiasiallisiksi kehoituksiksi olla osallistumatta ehtoollisille. Lisäksi Korpisen työskentely Suomen Luther-säätiössä, joka julkisesti on ilmoittanut vastustavansa naispappeutta, esimerkiksi Pyhäkön lamppu -niminen julkaisu, sekä Korpisen itsensä ilmaisemat kan-

nanotot naispappeuden asemasta ovat olleet omiaan antamaan Juntumaalle ja Huoviselle sen käsityksen, että heidän on turha osallistua ehtoollisille.

Koska edellä esitetyillä perusteilla pappisviran haltija ei voi vakaumukseensa vedoten kieltäytyä pappisviran velvollisuuksien suorittamisesta katsoo kurinpitoasiamies, että pastori Korpinen on epäämällä kahdesti, kirkkoherra Soili Juntumaan marraskuussa 2003 ja piispa Eero Huovisen 14.3.2004, ehtoolliselle osallistumisen sitä haluavalta konfirmoidulta kirkon jäseneltä, toiminut vastoin pappisviran velvollisuuksia.

2. Ehtoollisen viettäminen ns. kotikirkossa

Pastori Sakari Korpinen on ollut järjestämässä säännöllisesti ainakin syksystä 2003 alkaen vuoden 2004 loppuun jumalanpalveluksia erään Rengon seurakunnan kirkkoneuvoston jäsenen kotona Rengon seurakunnan alueella. Korpinen on valmistavassa tutkinnassa kertonut, että hän on saarnannut ja jakanut ehtoollista Rengon kotikirkon jumalanpalveluksissa suurin piirtein kerran kuussa kyseisenä aikana. Korpinen on kertonut olleensa tietoinen, ettei kotikirkolla ole ollut tuomiokapitulin hyväksyntää tai kirkkoherran myöntämää tilapäistä lupaa.

Kirkkoherra Soili Juntumaa on kertonut, että tultuaan tietoiseksi kotikirkon olemassaolosta, hän oli lupautunut myöntämään yksittäisiä ehtoollisenviettolupia, jos tilaisuudet järjestetään yhteistyössä seurakunnan ja tilaisuuksissa puhujien kanssa. Kotikirkon pitäjä tai jumalanpalveluksia järjestävät papit eivät kuitenkaan ole pyytäneet lupia. Juntumaa oli marraskuussa 2003 käynyt tutustumassa tiloihin tarkoituksenaan osallistua jumalanpalvelukseen. Hän oli soittanut osallistumisestaan pastori Korpiselle, joka oli edellisessä kohdassa 1 kerrotulla tavalla evännyt Juntumaalta osallistumisen ehtoolliselle. Tämän jälkeen Juntumaa oli ilmoittanut kotikirkon pitäjille, ettei hän vallitsevissa olosuhteissa tule jatkossa myöntämään uusia lupia.

Kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan ehtoollista saadaan viettää, paitsi kirkossa, seurakunnan siunauskappelissa ja kappelissa, myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston esityksestä tähän tarkoitukseen hyväksynyt. Edelleen saman pykälän 3 momentin mukaan ehtoollista saadaan tilapäisesti viettää kirkkoherran valvonnassa myös muualla kuin kirkossa tai 2 momentin mukaisesti hyväksytyssä paikassa.

Koska pastori Sakari Korpinen on viettänyt ehtoollista ns. Rengon kotikirkossa tietoisena siitä, että kotikirkolla ei ollut kirkkojärjestyksen mukaista tuomiokapitulin hyväksyntää tai kirkkoherran myöntämää tilapäistä lupaa, on hän toiminut vastoin pappisviran velvollisuuksia.

VASTAAJAN VASTAUS

Pastori Korpinen on hänelle varatussa määräajassa antanut vaatimuksen johdosta selityksensä. Selitys kuuluu seuraavasti:

"Minut vihittiin papiksi Helsingin tuomiokirkossa 2.6.1971. Vastasin myöntävästi piispan kysymykseen: "Tahdotteko pysyä Jumalan puhtaassa sanassa, karttaa väärää oppia, julistaa rohkeasti Kristuksen evankeliumia ja jakaa pyhiä sakramenteja hänen asetuksensa mukaan?" Lausuin silloinen kirkkolain 96 §:ssä säädetyn virkavalan. Isäni rovasti Reino Korpinen, joka oli arkkhiippakunnan pappi ja tuolloin Suomenselän kirkkoherra, makasi jo sairaalassa kuolemankivuihin, kehotti minua vapisevalla äänellä pysymään kaikissa olosuhteissa tunnustuksessa. Ordinaatioseuroissa samaa teroitti hengellinen opettajani teol.lis. Simo Kiviranta. Toimiessani myöhemmin seurakuntapappina Naantalissa suoritin korkeimman kiitoksen pastoraalia, Arkkipiispa Martti Simojoki totesi minun selviytyneen hyvin sekä pyhän Raamatun että Luterilaisten tunnustuskirjojen osaamiseen liittyvissä tenteissä. Sekä tuomiokapitulissa että kotonamme pappilassa hän puhui innostuneesti ja kohotti voimaikkain ilmaisin minua pysymään tunnustuksessa.

Vaikka olen ollut hyvin erilaisissa tehtävissä yli 30 vuotisen pappisurani aikana (mm. ison kustannusliikkeen toimitusjohtajana) olen joka vuosi ordinaatiopäivänäni lukenut pappisvalani ja tutkistellut, olenko pysynyt Jumalan pyhässä sanassa ja tunnustuksessa? Onhan niin, että evankelis-luterilaisessa kirkossamme tunnustuksessa pysyminen on vanhastaan ollut pappeihin kohdistuva ensimmäinen vaade. Papin pysyminen tunnustuksessa on myös sanktioitu selvästi nykyisessä kirkkolainsäädännössä. Jos pappi ei ole pysynyt tunnustuksessa, tuomiokapituli voi kirkkojärjestyksen 5 luvun 3 §:n 2 momentin nojalla pidättää papin pappisviran toimittamisesta. Kirkkolain tunnustuspykälä ei ole siis vain uskonnollinen korulause, vaan koko kirkkolakia, kirkon järjestysmuotoa, kaikkea oppia ja elämää hallitseva konkreettinen oikeuslähde, joka on papin toiminnan lähtökohta.

Olen kyllä ihmetellyt, että kirkossamme sallitaan papiston opettavan täysin luterilaisen tunnustuksemme vastaisia oppeja, kuten on ollut pitkään tiedossa ja minkä dosentti Kati Niemelän tutkimus kertoo juurta jaksain.

Olen tänään uudestaan lukenut kirkkolain 1 §:n ja mennyt läpi pappisvalani. Ilmoitin täten arvoisalle Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulille, että Jumalan armosta olen säilynyt pappisvalani pyhissä velvoitteissa. Siksi pidän täysin vääränä tuomiokapitulin aloittamaa prosessia minua vastaan sekä käsittämättöminä arkkihiippakunnan kurinpitoasiamiehen rangaistusvaateita. Pyydän perustella kantaani:

1. Kirkolliskokouksen säätämän ponnin mukaan vanhan kirkollisuuden sallitaan elää ja toimia edelleen kirkossamme

Kun Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous muutti vastoin pyhän Raamatun (1. Kor. 14:34-37; 1. Tim. 2:1-2; 1. Tim., 3:2), luterilaisen opin ja kristikunnan enemmistön kantaa oppia paimenvirasta 1986, säädettiin samassa yhteydessä ponsi:

”Myös niillä kirkon jäsenillä ja viranhaltijoilla, jotka suhtautuvat torjuvasti pappisviran avaamiseen naisille, tulee edelleenkin olla kirkossamme toiminnanvapaus ja mahdollisuus tulla vihityksi ja nimitetyksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eri virkoihin. Kaikki kirkon jäsenet ja viranhaltijat ovat yhdessä vastuussa siitä, että muutoksen aiheuttamat vaikeudet pyritään voittamaan keskinäisen yhteistyön avulla ja kirkon ykseyttä varjellen”, Kirkolliskokous, syysistunto, 1986, pöytäkirja 34 §.

Varatuomari Lasse Lehtinen on todennut tutkielmassaan, että ”kirkolliskokouksen ponsipäätöksillä on suorastaan oikeudellisesti velvoittava vaikutus toimeenpanoelimiin”. Aluksi näyttikin siltä, että ponnin suojan vuoksi vanhan kirkollisuuden kirkkokansaa ja papistoa vähintäänkin ”siedettiin”. Valitettavasti kirkon monet hallintoelimet ovat kuitenkin yhä enenevässä määrin irrottautuneet ponnin sitovasta velvoituksesta. Luvatun, yhteyttä ylläpitävän perinteisen kannan kunnioittamisen sijasta olemme joutuneet ensiksi pilkatuiksi, sitten sivuun pannuiksi ja nyt kurinpitotuomareiden tutkittavaksi. Tämä on tullut esiin myös pienen Rengon seurakunnan tilanteessa, josta lyhyesti toistan keskeisimmän:

Joukko Rengon seurakuntalaisia kääntyi kirkkoherransa puoleen pyytäen saada seurakuntaan myös vanhan kirkollisuuden mukaista jumalanpalveluselämää. On siis huomattava, että seurakuntalaisten oikeuksiin kuuluu kuulla omassa seurakunnassaan pyhän Raamatun mukaista julistusta ja opetusta sekä tilaisuus viettää apostolista jumalanpalvelusta. Kirkkoherra Juntumaa olikin aluksi luvannut luovuttaa kirkon/seurakuntatalon, mutta sitten torjunut. Pyynnöstä lupauduin vaikeassa tilanteessa vuorollani auttamaan näitä vanhan kirkollisen seurakuntalaisia. Heidän ratkaisunsa oli jumalanpalveluksen järjestäminen yksityiskotina nykyisin olevassa entisessä Ylimmäisen koulussa, jossa takavuosina oli Rengon seurakunta järjestänyt ns. maakirkkoja. Nämä seurakuntalaiset, allekirjoittanut ja pastori Juhana Pohjola toimivat täysin ponnin hengen ja kirjaimen mukaisesti, jonka arvoisa tuomiokapituli tulisi kiitoksella todeta.

Ymmärtäisin hyvin, jos tuomiokapituli puuttuisi seurakuntien kesäpaikkojen iltanuotioehtoollisiin tai kaupunkien toreilla järjestettäviin ehtoollistilaisuuksiin (mm. kevätkesällä 2004 Helsingissä Töölön torilla aivan Alkon kupeessa) tai nuorisojuhlien pop-messuihin, sen sijaan Rengossa Ylimmän entisen koulun juhlatila on sakraalisesti sisustettu ja erotettu pelkästään jumalanpalveluskäyttöön. Arvokkaan luterilaisen ehtoollisjumalanpalveluksen ei luulisi olevan kenenkään harminaihe.

2. Evankelis-luterilaisen kirkkomme on kristikunnan varhaisen kirkon tavoin tuntenut vain sellaisen Ehtoollisen, jota vietetään samaa uskon oppia tunnustavien kesken.

Vaikka kirkossamme on suuri opillinen murros, olemme toivottaneet kirkkokansan tervetulleeksi Herran pöytään, kuten kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 § edellyttää. Luther-säätiön jumalanpalveluksissa ovat papit jumalanpalvelusyhteisöjen toimihenkilöiden kanssa jo messun alussa ovella tervehtimässä ja vastaanottamassa kirkkokansaa. Samanaikaisesti olemme opettaneet yhtäpitävästi Luterilaisen tunnustuskirjojen mukaisesti (Apol. XI,4; IK 5:74, Yksimielisyyden ohje 7:68-69 jne) että Ehtoollisella on aina kynnyksensä. Niinpä kirkkomme päätunnustuksessa, Augsburgin tunnustuksessa halutaan edetä varhaisen kirkon käytännön mukaan: "Khrystostomos sanoo, että pappi seisoo joka päivä alttarin ääressä ja kehottaa toisia osallistumaan ehtoolliseen, mutta torjuu toiset", CAXXIV, 36. Kirkkoherra, teol.tohtori Petri Hiltusen kanssa olen samaa mieltä: "Luterilainen kirkko voi siis omaksua niin kutsutun avoimen ehtoollispöydän vain luopumalla kirkkojärjestyksestään ja omien tunnustuskirjojensa opetuksesta", Kotimaa 8.10.2004.

Evangelisen Ylioppilasliiton aikaisen ystäväni piispa Eero Huovisen tuleminen Mellunmäen seurakuntakodin messuun 14.3.2004 ja siellä tapahtunut neuvonpito ennen ja jälkeen messun kuuluu poikkeuksiin:

1. Piispa Huovinen oli pitkän ajan keskustellut yhteisen opettajamme, teol.lis. Simo Kivirannan kanssa helmikuussa 2001 tehdyn piispainkokouksen päätöksen johdosta, jonka mukaan piispa Olavi Rimpiläisen eläkkeelle menon jälkeen ei enää kirkossamme ole mahdollisia ns. erillisviikimykset. Tämä päätös oli ponnen vastainen ja siitäkin syystä kurja, että arkkipiispa Jukka Paarma oli ennen piispaksi valintaansa luvannut hoitaa asian. Tähän sanaan luotimme. Simo Kiviranta oli todennut minulle antamansa selvityksen mukaan, ettei ponnen edellyttämää yhteiseloja haluta enää varjella, vaan tietynlaisella saatohoidolla kyykytetään papistoa ja lopuksi tapetaan vanhakirkollisuus. Kirkon johto ajattelee, että vanhakantaisten pappien siirtyminen eläkkeelle ja kuolema tekee tehtävänsä. Simo Kiviranta oli todennut eri yhteyksissä, että tämän päätöksen jälkeen kirkossamme on kaksi pöytää.

Olen pohdiskellut, halusiko piispa Huovinen tulla testaamaan Mellunmäkeen 14.3. millä linjalla tunnustusrintamassa ja Luther-säätiössä toimitaan, kun rovasti, teol.lis. Simo Kiviranta oli jo kuollut? Jos näin on, kyseessä oli provokaatio. Joka tapauksessa provokatiivista oli piispa Huovisen laaja artikkeli Kotimaassa 20.8.2004 "Repeääkö kansankirkko?" Hän on ollut tietoinen käymiemme keskustelujenkin pohjalta sekä Bulevardilla kapitulin huoneistossa että puhelimesta, että vanhan kirkollisuuden papit ja kirkkokansa eivät ole lähdössä mihinkään. Tämän koko ajan vallalla olleen linjan on selvittänyt teol.tohtori Anssi Simojoki kirjassaan "Herran Kristuksen seuraaminen. Kuinka eteenpäin Suomen kirkossa?", Leväsjoki 2004.

Jo aiemmin olimme kyllä erilaisissa pappeinkokouksissa ihmetelleet piispa Eero Huovisen ehtoollisopetusta. Hän kirjoitti valtakunnan ykköslehdessä ennen kardinaali Ratzingerin yllättävää toimintaa, miten ekumeeniset neuvottelut eivät tähtääkään yksioppisuuteen. Tästä huolimatta täytyisi kaikkien tulla samaan ehtoollispöytään. "Paljon olisi voitettu, jos kristityt voisivat yhdessä osallistua samaan ehtoollispöytään", HS 25.7.00. Kyselimme piispa Huoviselta, onko siis Herran Pyhä Ehtoollinen vain jonkin yhteyden manifestaatio, mutta varsinaisesti meidän ei tarvitse edes pyrkiä totuuteen tai yhteen oppiin?

2. Paimenviran tehtävänä on evankeliumin saarnaaminen ja harhaoppien torjuminen, julkisen jumalanpalveluselämän toimittaminen, sakramenttien hoitaminen, kirkollisista toimituksista vastaaminen ja julkisen avaintenvallan käyttäminen. Kun Mellunkylän messussa selebrantti, pastori Juhana Pohjola pyysi piispa Eero Huovista olla asettamatta pastoria vaikeaan tilanteeseen tulemalla ehtoolliselle, ja johon pyyntöön avustajana kuuluin, hän käytti tosiasiallisesti jokaiselle luterilaiselle papille kuuluvaa tunnustuksen mukaista vaatimusta pyrkiä selvittämään ja sopimaan opilliset erimielisyydet ennen yhteistä ehtoollista. Tilannehan oli ja on epäselvä. Mikäli piispa Eero Huovinen ei enää halua vihkiä vanhan kirkollisuuden pappeja, hän ei tunnusta meidän pappeuttamme oikeaksi. Teennäiseltä olisi tuntunut tulla pyhälle aterialle näinkin suurten ristiriitojen vallitessa.

3. Periaatteellisia kysymyksiä ei tule hoitaa hallinnollisin voimakeinoin

Kirkossamme on tosiasiallisesti siis kaksi pöytää. Tämä meidän on rehellisesti nähtävä vuoden 1986 päätöksen johdosta. Näin on myös anglikaanisessa kirkossa. Siellä on toisin kuin meillä tänään tahdottu löytää yhteiselon tie. Englantilaisen sivistyksen omaavat ovat kehittäneet mm. "lentävien piispojen" systeemin. Näin varmistetaan myös uusien vanhakantaisten pappien vihkimykset ja vanhan kirkollisuuden omaavien seurakuntien hurskauselämä. Anglikaanikirkossa ei olla lähdetty hoitamaan periaatteellisia kysymyksiä hallinnollisin voimakeinoin.

Kurinpitotoukkaan, varatuomari Ari Liikasen kirjelmä on tyypillinen vääristymä kirkon oikeudesta. Anssi Simojoki sanoo nasevasti e.m. kirjasessa: "Kun pyhä Raamattu ja oppi eivät ole oikeuslähteitä, kirkon oikeus siirtyy toisarvoiseen, pelkästään inhimillisellä arvovallalla säädettyyn pykäläviidakkoon ja sen kankeaan, teologiattomaan hallintofundamentalismiin".

Meidän kirkossamme voitaisiin hyvin tunnustaa varsinkin nykyisessä pattitilanteessa kirkkomme historian vanha järjestelmä, jossa pastoraalista toimintaa on harjoitettu kahdella eri tavalla. Esimerkiksi katolisella ajalla alueellisen seurakuntatoiminnan lisäksi oli mm. dominikaanien laajaa jumalanpalvelus- ja sielunhoitotoimintaa. Luterilaisen ortodoksin ajan kartanoissa oli oman kappelinsa ja pappinsa. Niinpä esimerkiksi täällä Perniössä toimi Kosken kartanossa oma pastorinsa ja hänen johdolla kappelissa hyvin itsenäinen kappeliseurakunta. Kansanherätysten ja herätysliikkeiden syntymisen yhteydessä useilla herätysliikkeillä on ollut itsenäisiä kirkkoja ja kappeleita pappeineen. Nyt uudestaan alkanut samantapainen toiminta Pohjoismaissa nousee vanhan luterilaisen kirkollisen perinteen pohjalta. Tällöin samassa kirkossa toimii sekä sekulaaripapistoa (maantieteellinen seurakuntajako) että regulaaripapistoa (jumalanpalvelusyhteisöt). Ns. jumalanpalvelusyhteisöt jatkavat yhä vähälukuisempien maantieteellisten seurakuntien rinnalla vanhaa kirkollisuutta Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Tämä on tietysti arkkipiispa Jukka Paarman sanoja lainatakseni "marginaali-ilmiötä". Mutta miksi se sitten on otettu silmätiukaksi, jopa kurinpitotoukareiden tutkittavaksi?

Lopuksi

En ole vielä kukaan toivoton kirkkomme mahdollisuudesta nousta opillisesta rappiosta ja elää normaalia hurskauselämää. Sillä kaikkina aikoina meidän turvamme on ainoastaan pyhän Raamatun puhtaassa opissa, koska Kristus Jeesus itse asuu siinä opissa. Tässä taistelussa monta väärää profeettaa tulee ja monet kristityt kylmenevät. Mutta mihin suuntaan kirkkomme johto haluaa edettävän? "

Korpinen päättää selityksensä kysymykseen " Saako Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa virallisesti uskoa, opettaa ja tunnustaa sekä käytännössä myös toimia niin kuin ennen? Eli pyhän Raamatun ja luterilaisen tunnustuksen mukaan? "

TUOMIOKAPITULIN PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

1. Tuomiokapituli on tutkinut asian arkkihiippakuntaan kuuluvan pastori Sakari Korpisen osalta. Asiassa esillä ollut pastori Juhana Pohjola kuuluu Oulun hiippakunnan papistoon, joten arkkihiippakunnan tuomiokapituli ei ota kantaa hänen menettelyynsä asiassa.

2. Tuomiokapituli toteaa, että asiassa ei ole arvioitu Korpisen menettelyä kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla tai muutoinkaan arvioitu asiaa opillisesti tai kirkon tunnustuksen pohjalta, vaan otettu ainoastaan kantaa siihen onko Korpinen kurinpitovaatimuksessa esitetyllä tavalla toiminut vastoin pappisvirkinsa velvollisuuksia. Tuomiokapituli saattaa Korpisen edellä selostetun selityksen arkkipiispan tietoon mahdollisia opillisia ja teologisia keskusteluja varten.

3. Kirkkolain 5 luvun 1 §:n mukaan kirkossa on pappisvirka evankeliumin julistamista ja sakramenttien jakamista varten. Pappisvirka saadaan papiksi vihkimisessä. Kirkkojärjestyksen 5 luvun 1 §:n mukaan papin erityisenä tehtävänä on mm. julkisen jumalanpalveluksen toimittaminen ja pyhien sakramenttien jakaminen, joiden tehtävien suorittamiseen pappi pappisvihkimyksessä sitoutuu. Lisäksi pappisvihkimyksessä pappi sitoutuu noudattamaan kirkon lakia ja järjestystä.

Perustuslain 11 §:n, kirkkolain tai muunkaan lainsäädännön perusteella ei pappisviran haltijalle ole annettu oikeutta kieltäytyä pappisviran velvollisuuksien suorittamisesta vakaumukseen vedoten.

Kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 §:n mukaan ehtoolliseen saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen. Ehtoolliselle osallistuminen on siis jokaisen kirkon jäsenen subjektiivinen oikeus, eikä sitä voida kirkkolain tai muunkaan lainsäädännön taikka kirkkojärjestyksen nojalla rajoittaa.

Tuomiokapituli katsoo pastori Korpisen oman kertomuksen, piispa Eero Huovisen ja kirkkoherra Soili Juntumaan lausuntojen perusteella selvitetyn, että Korpinen on marraskuussa 2003 ilmoittanut puhelimitse kirkkoherra Soili Juntumaalle, ettei tule antamaan Juntumaalle ehtoollista, mikäli Juntumaa osallistuu Rengossa ns. kotikirkossa ehtoollisjumalanpalvelukseen. Korpinen on ilmoittanut, että Juntumaan osallistuminen olisi vain teatteria ja lisäksi tarpeetonta, jos Juntumaa on ollut jo kyseisenä aamuna jumalanpalveluksessa Rengon kirkossa. Korpisen ilmoitus on perustunut siihen, että hän ei hyväksy naispappeutta. Juntumaa on Korpisen ilmoituksen vuoksi jättänyt osallistumatta jumalanpalvelukseen.

Korpinen on, yhdessä pastori Juhani Pohjolan kanssa, Mellunmäen seurakuntakodissa 14.3.2004 pyytänyt piispa Eero Huovisen sakastiin ja toivonut, ettei Huovinen osallistuisi ehtoolliselle. Keskustelussa Korpinen on tuonut esille naispappeutta koskevan kirkolliskokouksen pöytäkirjan ja yhdessä Pohjolan kanssa pyytänyt, ettei Huovinen osallistumalla ehtoolliselle asettaisi heitä "liian vaikeaan asemaan". Huovinen on kertonut, vaikkei hänelle esitetty suoraa kieltoa, että asiallisesti kyse oli ehtoollisen epäämisestä. Huovinen on osallistunut jumalanpalvelukseen, mutta Korpisen (ja Pohjolan) ilmoituksen vuoksi jättänyt osallistumatta ehtoolliselle.

Korpinen on vedonnut kirkolliskokouksen vuoden 1986 virkaratkaisun yhteydessä hyväksymään pöytäkirjan. Tämä pöytäkirja ei kuitenkaan ole juridinen omantunnonklausuuli. Pöytäkirjan tarkoituksena on ollut kehottaa pappisviran haltijoita, seurakunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä yhteistyöhön kirkon ykseyden varjelemiseksi. Pöytäkirjalla ei ole annettu kenellekään seurakunnan viranhaltijalle tai pappisviran haltijalle oikeutta syrjiä naispappeja tai kieltäytyä pappisvirkaan kuuluvista virkatehtävistä.

Koska edellä esitetyillä perusteilla pappisviran haltija ei voi vakaumukseensa vedoten kieltäytyä pappisviran velvollisuuksien suorittamisesta, tuomiokapituli katsoo, että pastori Korpinen

on epäämällä kahdesti, kirkkoherra Soili Juntumaan marraskuussa 2003 ja piispa Eero Huovisen 14.3.2004, ehtoolliselle osallistumisen sitä haluavalta konfirmoidulta kirkon jäseneltä, toiminut vastoin pappisvirkinsa velvollisuuksia.

4. Kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan ehtoollista saadaan viettää, paitsi kirkossa, seurakunnan siunauskappelissa ja kappelissa, myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston esityksestä tähän tarkoitukseen hyväksynyt. Edelleen saman pykälän 3 momentin mukaan ehtoollista saadaan tilapäisesti viettää kirkkoherran valvonnassa myös muualla kuin kirkossa tai 2 momentin mukaisesti hyväksytyssä paikassa.

Tuomiokapituli katsoo pastori Korpisen oman kertomuksen ja kirkkoherra Juntumaan lausunnon perusteella, että Korpinen on ollut järjestämässä säännöllisesti ainakin syksystä 2003 alkaen vuoden 2004 loppuun jumalanpalveluksia erään Rengon seurakunnan kirkkoneuvoston jäsenen kotona Rengon seurakunnan alueella. Korpinen on valmistavassa tutkinnassa kertonut, että hän on saarnannut ja jakanut ehtoollista Rengon kotikirkon jumalanpalveluksissa suurin piirtein kerran kuussa kyseisenä aikana. Korpinen on kertonut olleensa tietoinen, ettei kotikirkolla ole ollut tuomiokapitulin hyväksyntää tai kirkkoherran myöntämää tilapäistä lupaa.

Kirkkoherra Soili Juntumaa on kertonut, että tultuaan tietoiseksi kotikirkon olemassaolosta, hän oli lupautunut myöntämään yksittäisiä ehtoollisenviettolupia, jos tilaisuudet järjestetään yhteistyössä seurakunnan ja tilaisuuksissa puhujien kanssa. Kotikirkon pitäjä tai jumalanpalveluksia järjestävät papit eivät kuitenkaan ole pyytäneet lupia. Juntumaa oli marraskuussa 2003 käynyt tutustumassa tiloihin tarkoituksenaan osallistua jumalanpalvelukseen. Hän oli soittanut osallistumisestaan pastori Korpiselle, joka oli edellä kohdassa 3 kerrotulla tavalla evännyt Juntumaalta osallistumisen ehtoolliselle. Tämän jälkeen Juntumaa oli ilmoittanut kotikirkon pitäjille, ettei hän vallitsevissa olosuhteissa tule jatkossa myöntämään uusia lupia.

Koska pastori Sakari Korpinen on viettänyt ehtoollista ns. Rengon kotikirkossa tietoisena siitä, että kotikirkolla ei ollut kirkkojärjestyksen mukaista tuomiokapitulin hyväksyntää tai kirkkoherran myöntämää tilapäistä lupaa, on hän toiminut kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:n säännösten vastaisesti ja siten vastoin pappisvirkinsa velvollisuuksia.

5. Rangaistusta mitatessaan tuomiokapituli on ottanut huomioon toisaalta sen, että Korpisen virkavelvollisuuksien vastainen menettely on ollut tahallista ja toistuvaa, sekä toisaalta sen, että häntä ei ole aikaisemmin kurinpitörangaistukseen tuomittu.

TUOMIOLAUSELMA

Pastori Sakari Korpinen tuomitaan erotettavaksi pappisviran toimittamisesta kahdeksi (2) kuukaudeksi, joka alkaa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tuloa seuraavan kuukauden alusta.

PÄÄTÖKSEN PERUSTANA OLEVAT OIKEUSOHJEET

Suomen perustuslaki 11 §, kirkkolaki 23 luku 3 § 1 momentti 2 kohta, 5 §, 6 §, sekä 9 § 1 ja 3 momentti, kirkkojärjestys 2 luku 9 § ja 11 § 1 ja 2 momentti sekä 5 luku 1 § ja 6 §.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tuomiorovasti

Rauno Heikola

Lakimiesasessori

Matti Mäkinen

Päätöksen tekemiseen ovat ottaneet osaa seuraavat tuomiokapitulikollegion jäsenet: Heikola, Mäkinen (tark), Vahtola, Kalliala, Peltola ja Ranta.

JAKELU

Päätös: vastaajalle saantitodistuksella osoitteella Sakari Korpinen, Agricolankatu 2 B 72, 00530 Helsinki sekä kurinpitoasiamies Liikanen

Jäljennös: Arkkipiispa Paarma
Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli

Päätös on maksuton.